

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus Sodalitatis: Hoc Est: Christianarum Institutionum Libri quinque

Coster, Franciscus

Antverpiæ, 1587

3 Modus examinandi conscientiam, ad confessionem generalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46553)

tametsi in hac vita subinde non sentiatur, vehementissimè tamen punget in hora mortis, & in futuro sæculo, ubi vermis coram non moritur, & ignis non extinguitur. Ac præterea, eiusmodi conscientia frequenter tot peccatis & tricis est implicata, ut & hominè ipsam vehementer anxiū reddat, & sæpè ab ipsis etiam doctis viris vix extricari aut componi possit. 15. Sicut indusia, mappæ mensarum, aliaq. eiusmodi quæ sunt in vsu quotidiano, frequenter mutantur atq. lauantur; & nisi purgarentur, foetore & sordibus dissoluerentur: Ita anima, qua Christus quotidie ad sua ministeria uti desiderat, frequenter est abluenda. Nisi enim purgetur, multitudine sordium & peccatorum, in æternam perditionem dissoluetur.

CAPVT III.

MODVS EXAMINANDI CONSCIENTIAM, ad confessionem generalem.

QVI vult instituere confessionem generalem de tota vita, primo distinguat vitam suam per certas habitationes, & in singulis consideret quomodo decem præcepta decalogi transgressus sit, & quomodo peccata capitalia commiserit, idq. cogitatione, verbo & opere. Deinde, in peccatis grauioribus, hoc est, mortalibus, addat etiam circumstantias & numerum, si certum habeat: sin minus, ponat certum pro incerto: Illud autem commodè fiet, si cogitet quamdiu hoc peccatū commiserit, & quoties singulis septimanis aut
men-

Esaiâ vl-
timo.

INSTITVTIONVM LIB. I. 15.
mensibus. In sequenti examine aliquādo in-
terrogationes quoties, & quā diu, additę sunt,
iis nempe in quibus communiter peccatum
mortale cernitur. Quibus autem additę non
sunt, significatur communiter ea sine mortali
peccato committi, tamen si aliquādo in illis
etiam possit inesse.

Examen iuxta decem pręcepta decalogi.

Contra primum pręceptum, & primò contra Fidem.

AN fuerit hæreticus, & quā diu?
An alios hæresim docuerit, & quā multos,
& quoties?

An de aliquo articulo dubitauerit, an adhuc
dubitet?

An hæreticorum libros legerit, & quoties?

An eos domi seruauerit, & quam diu: an ad-
huc habeat?

An conciones hæreticas audiuerit, & quo-
ties?

An hæreticis fauerit potius, quā Catholi-
cis, aut eos defenderit. quoties?

An consulerit eos, qui cum dæmone ne-
gotium habent. quoties?

An medijs vsus fuerit inuentis à dæmone,
vt superstitiosis chartis, scripturis, signis, &c.
quoties?

An magicas artes didicerit, aut alios do-
cuerit. quoties?

An libros magicos legerit. quoties? an ha-
beat, aut habuerit, & quam diu?

Secundo, Contra Spem.

An de Dei misericordia desperauerit?

8a

An de eadem nimis præsumpserit.

An peccauerit aliquādo liberius, quia aliud peccatum simile iam commiserat, quod esset eadem opera confitendum.

An nimis fesus sit sibi, ingenio, diuitiis, meritis, nobilitati, &c.

Tertio, directe contra Charitatem.

An Deū oderit, quare? quādiu? & quoties?

An Deū amauerit, aut ei seruiert propter temporale aliquod commodum, aut lucrum, præferens amorem temporalis rei, amori Dei.

An raro de Deo cogitarit, veluti vix semel in die, septimana, aut mense.

An contempserit, aut oderit bene monētes.

Contra secundum præceptum.

An sciens iurauerit falsum, & quoties?

An iuramento confirmarit id, de quo dubitabat, quoties?

An nouis iuramentis sit vsus, velut per vulnera, sanguinem, passionem Christi, &c. aut similibus, quæ non sunt vsitata in scripturis, aut Ecclesia.

An per falsos Deos, iurauerit, per Iouem, Herculem, &c.

An sine necessitate aut reuerētia iurauerit.

An Deum blasphemauerit, hoc est, an aliquid de Deo affirmauerit vel optauerit, quod ei non conuenit, vt, Deus hoc ignorat, non gerit curam mei: vtinam hoc ignoraret Deus!

An aliquid cum Deo comparauerit, veluti: hoc est tam verū, quàm Deus, aut quàm Deus est in cælo, vel in sacramento, &c.

An

An de Deo murmurauerit, eiusq. facta reprehenderit.

An Deum tentauerit. veluti: experiar, an Deus hoc faciat, aut nocere possit.

An res sacras prophanauerit.

An verba sacrae scripturae ad facerjas applicauerit.

An peccata sua scriptura sacra excusauerit, vel facto aliquo Dei aut alicuius Sancti.

An in conuiujs temere de rebus sacris disputauerit.

An aliquod votum Deo factum violauerit, & quoties?

An promissa, maxime iuramento confirmata, non seruauerit. quoties?

Contra tertium praecipuum.

An aliquod opus seruale die sacro egerit. quoties?

An tali die lucrosa officia exercuerit: veluti: vendens, aut emens aliquid non necessarium ad victum. quoties?

An illis diebus tabernas frequentauerit.

An sacrum omiserit, aut non integrum audierit, aut in eo data opera attentus ad Deum orandum non fuerit, utpote fabulans, aut prophana legens, &c. quoties?

An ad conciones vel templum accesserit alia ex causa, quam ad id agendum, ad quod templum est institutum: veluti, an iuerit ad spectandaturpia, ambulandum, fabulandum, &c.

An peculiari ratione Deum coluerit diebus sacris.

B

Contra

Contra quartum preceptum.

An parētes odio p̄secut⁹ sit, irat⁹ illis fuerit.

An verbo vel cogitatione aliquid mali eis imprecatus fuerit. quale malum, & quoties?

An eis obmurmurauerit, vel asperius locutus fuerit.

An eos irritauerit, aut contristauerit.

An toruē eos aspexerit, aut irriserit.

An parentum suorum, ob paupertatem, aut aliam causam, eum puduerit.

An eorū iussu inobediens fuerit.

An paupertati & necessitati parentum subuenire recusauerit.

An bona aut pecunias eorum malè aut inutiliter consumpserit.

An eis detraxerit, aut de iis apud aliquem malè locutus fuerit. quomodo, & quoties?

An pro eis orauerit.

An fratribus, sororibus & aliis consanguineis amorem exhibuerit.

An superiores Ecclesiasticos aut seculares, vel etiam religiosos & sacerdotes, concionatores, aut præceptores riserit, eis detraxerit, aut eos contempserit. quoties?

An eis obediā noluerit, & nominatim cōfessariis.

An decimas, vectigalia, aut alia, quæ eis debentur, retinuerit. quoties?

An senes etiam pauperes riserit, aut cōtempserit. quoties?

Contra quintum preceptum.

An aliquē occiderit, non solum apertè, sed etiam

etiam occultè incantando, propinando venenum, procurando abortum, aut aliud agendo, vnde mors secuta sit, aut sequi solet. quoties?

An nimia crapula, vel ebrietate sibi morbū acquisierit. quoties?

An alium ad nimium potum coegerit, aut induxerit. quoties?

An pugnaverit, aut percutiendo aliquē laeserit. quoties?

An alios ad pugnam excitauerit. quoties?

An percusserit clericum, qui primam habebat tonsuram. quoties?

An cum tali peccato, si sacerdos sit, celebrauerit, & quoties. nam percutiens clericum est excommunicatus: & celebrans in excommunicatione, fit irregularis.

An fratres aut consanguineos percusserit. quoties?

An ad alicuius lesionem consilium dederit.

An alicui sit mala imprecatus, vt pestem, mortem, aut similia mala.

An litigans agnomina dederit, aut conuitia iecerit.

An defectum corporis, aut paupertatē, aut simile exprobrauerit.

An odium in corde, aut iram fouerit, mortemque aut malum alicui optauerit.

Contra sextum preceptum.

An turpia & obscœna locutus fuerit.

An turpes cantiones cecinerit, aut turpia legerit.

An habeat obscœnos libros.

B 2

An

An inhonestas choreas duxerit. quoties?

An laruatus inceserit.

De turpibus osculis, aliisque conuictibus.
quoties?

De turpibus aspectibus & lusibus. quoties?

De occasionibus libidinis non deuitatis.
quoties?

De pollutionibus nocturnis, aut diurnis, in
somis aut vigilia, procuratis, aut non procuratis : de modo procurationis, & quoties in
procuratis? *Contra septimum praeceptum.*

An aliquid clam furto sustulerit. quantum,
& quoties?

An vi aliquid ab alio abstulerit. quantum,
& quoties?

An inuēta retinuerit, aut alteri quān Do-
mino dederit. quoties, & quantum?

An aliorum hortis, agris, domibus aut aliis
bonis damnum intulerit. quātum & quoties,
si fuerit notabile?

An debita creditoribus, quando potuit, non
soluerit. quoties?

An mercedē operariis detraxerit. quoties,
& quantam?

An eam solueat, cū potuit, distulerit.

An bona, quę accepit distribuenda aliis, iu-
stē & fideliter distribuerit. quoties non?

An officium aut ministerium, ad quod cō-
ductus fuit, aut ad quod mercedem accepit,
fideliter præstiterit.

An horas canonicas aliquando omiserit, si
sacris est initiatus, aut si habet beneficium
ecclesiasticum. & quoties?

AN

An chorum frequentauerit, sacra celebrauerit, & alia fecerit, ad quæ ex officio tenebatur. quoties non?

An ratione mutui aliquid acceperit (quod est vsura) quantum, & quoties?

An pro beneficio ecclesiastico, quod habet, pecuniam dederit, aut aliquid aliud vel dederit vel fecerit, quod pecunia æstimari poterat: quod est simonia.

An parentes eius, vel alius quispiam ipsius nomine aliquid simile pro suo beneficio dederint, aut fecerint.

Quàm diu tale beneficium simoniacè acquisitum habuerit?

An pro beneficij resignatione pecuniam, aut quod pecunia æstimari poterat, acceperit. quoties?

An alteri in contractu simoniaco cooperatus sit. quoties?

An plura beneficia habeat. quàm multa, & quàm diu?

An in mercibus fraudem fecerit, aut in alia vlla re. quoties?

An parat⁹ sit restituere omnia bona illicitè seruata aut accepta: Qui enim restituere recusat, nõ potest in cõfessione absolui, aut peccatorũ remissionẽ accipere, iuxta illud B. Augustini: Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. *Contra octauum præceptum.*

An falsum testimoniũ contra aliquem dederit in iudicio. quoties?

An superiori aut præceptori de proximi

peccato roganti mentitus falsò vel excusando, vel accusando fuerit. quoties?

○ An alicuius famam absens læserit. Quoties?

An aliquid mali de alio dixerit. quale, & quoties? si fuerit notabile malum.

An occultum proximi peccatum reuelauerit alia intentione, quàm iuuandi. quale peccatum, & quoties?

An inter amicos seminauerit discordias.

An in malam partem facta alterius sit interpretatus.

..... An laudes alterius obscurauerit, diminuendo eius bona.

An detrahentes libenter audierit: an, cum potuisset, non eos represserit.

An audita de aliis mala, aliis retulerit.

..... An temerè alios iudicauerit.

An adulando aliquem laudauerit.

An aliquod mendacium protulerit non solum perniciosum, quod alicui nocet: sed etiam iocosum aut officiosum, quod alicui prodesse poterat, & nemini nocere. Nam omne mendacium est peccatum: perniciosum autem, est mortale peccatum, si damnū sit alicuius momenti, quod proximo infertur.

An proximum frigidè cōmendauerit, cum ad ipsius vtilitatem commendatio fecisset.

Contra nonum præceptum.

An tūrpes cogitationes habuerit, an in illis diu hæserit.

An eas accerserit, in eisq̄ delectatus fuerit. quoties?

An.

An ad actum turpem consensum præbue-
rit, etiam si eum non perfecerit. quoties?

An in solâ delectatione cõsenserit. quoties?

Contra decimum præceptum.

An proximi bona desiderauerit.

An in furtum aliquod consensum dederit.

An ad furtum perficiendum occasiones quæ-
sierit, aut cogitauerit. quoties?

*De septem peccatis capitalibus: & primò, de Regina
omnium, Superbia.*

An iudicauerit se dona naturæ aut alia ha-
bere à se, & non à Deo.

An ea putauerit se habere suis meritis, &
ideo vel nunquam, vel raro Deo gratias
egerit.

An iactauerit se habere, quod nõ habebat.

An alios despexerit, & singulariter videri
voluerit.

De primo peccato, Vana gloria.

An quæsierit laudem ex peccato. quoties?
aut ex re vana.

An quæsierit laudari, vt aliis noceret, aut vt
ad officium promoueretur, quo erat indignus,
aut vt ei committeretur, quod præstare non
poterat. quoties?

An vltimum finem constituerit in honori-
bus, id est, an maluerit peccatum committere,
quàm declinare honorem, aut confusionem
pati. quoties?

An studia sua ad honorem referat.

An maiorem honorem quæsierit, quàm ei
conueniebat.

De filiabus Vane glorie, 1. Iactantia.

An se iactauerit de peccato. quoties?

An cum proximi iniuria, aut nō a bonum finem sua bona narrauerit.

2. Inuentio nouitatum.

An nouas vestium formas, nouasque opiniones, aut similes vanitates inuenerit.

An noua eiusmodi imitari aut habere voluerit.

An curiosus fuerit.

3. Hypocrisis.

An se simulauerit bonum, cū esset malus, & quare?

An vt aliis noceret, aut vt ei committeretur, quod ipsi non conueniebat.

An simulatē falsus sit culpā aut peccatū, aut ad laudem se accusauerit.

4. Pertinacia.

An fuerit pertinax in opinione sua, nolens aliis melius sentientibus credere.

5. Discordia.

An vnionem voluntatum in aliis non seruauerit, sed suam voluntatem potius, quā aliorum fieri voluerit.

6. Contentio.

An contentiosus fuerit, nolens alteri cedere, sed vltimum verbum (vt dici solet) seruare voluerit, non prior tacere.

An peccata defenderit.

7. Inobedientia.

An contra præcepta Dei aut parentū, præceptorum vel superiorum murmurauerit.

An

An illa tāquā iniqua reprehēderit, vel apud
alios, vel apud se in corde suo diiudicauerit.

An nequa negligēter vel imperfectè fecerit.
An distulerit facere, & sua illis prætulerit.

An potius ad oculum, vt homini placeret,
obedierit, quàm vt placeret Deo.

Secundò, de Auaritia.

Auaritia, est immoderatus amor habendi.

An cor suū nimis apposuerit pecuniis aut
diuitiis.

An pecunias nimis cumulauerit.

An aliquod præceptum diuinū vel huma-
num ob pecuniam sit transgressus: veluti, sa-
crum diem violauerit, parentum mortem de-
siderauerit, notabili periculo corporis vel ani-
mæ se exposuerit. quoties?

Si religiosus est: An contra votum pauper-
tatis habuerit aliquid proprij: quid, quamdiu,
& quoties?

*De 7. filiabus Auaritiæ. 1. Obduratio cordis
contra Misericordiam.*

An pauperibus cōpassus fuerit, an eos ob-
iurgauerit, reiecerit, cōsiliis affecerit. quoties?

An ab aliis durè exegerit debita, cum non
essent soluendo.

2. Inquietudo animi.

An nimis sollicitus fuerit, vt diuitias acqui-
reret, sæpè de iis cogitans etiā extra tempus.

An tali sollicitudine impeditus fuerit à cō-
fessione, communionē, aut simili opere bono.

3. Violentia.

An vim alicui intulerit, cogens ad dandam

B 5 pecu-

26 CHRISTIANARVM
pecuniam: veluti nolēs reddere rem debitam,
aut inuentam, nisi accepta mercede, quoties?

4. *Fallacia.*

An verbis mendacibus fraudē fecerit, deci-
piendo & dolo pecuniam emungēdo, quoties?

An omiserit pręstare, quod accepta pecu-
nia se pręstiturum promiserat.

5. *Periurium.*

An ad huiusmodi mędacia etiám accesserit
iuramentum, quoties?

6. *Fraus.*

An aliena re ipsa clam abstulerit, quoties, &
quantum?

An aliquam rem pluris vendiderit, aut mi-
noris emerit, quám valebat: quoties?

An rem vnā pro alia vendiderit, aut vęden-
te ignorante acceperit, quomodo & quoties?

An nummum adulterinum alteri obtruse-
rit, etiam si ipsemet eum bona fide ab alio re-
cepisset, quanti precij, & quoties?

7. *Proditio.*

An ob pecuniam aliquem in discrimen ad-
duxerit, aliis lædendum obtulerit, iniuste ac-
cusauerit, & c. quoties?

Huic peccato opponitur per excessum Prodigalitas.

An bona sua inutiliter cōsumpserit lufibus,
aleis, chartis, comotationibus.

An pecunias parentum malē expendērit,
non studendo, aut scholas visitādo, aut id non
agendo, ad quod illi, eum aluerunt.

An sua omiserit dare pauperibus, vt ea lufi-
bus consumeret.

Si

Si habeat ecclesiasticum beneficiũ, an quæ
ei supererant, in pios vsus cõtulerit. Quicquid
enim tibi seruas præter victum & simplicem
amictum, tuũ non est, rapina est, sacrilegium
est, vt dicit B. Bernardus epistola 2.

De tertio peccato Luxuriæ.

An aliquam carnalẽ delectationẽ quærent.

Cetera ex 6 & 9 præceptis petantur.

De 8. filiabus Luxuriæ.

1. *Cæcitas mentis.*

An ita deditus fuerit turpitudini, vt mens
de cælestibus non cogitarit: imò auditas cor-
tiones, & bonas monitiones non intellexerit.

2. *Precipitatio.*

An ex eadem causa egerit aliqua sine cõsi-
lio, non adhibens mediã conuenientia.

3. *Inconsideratio.*

An in modo peccauerit, agẽs aliquid incõ-
sideratus, quod personã aut statũ suum non
decebat, vnde fortè alij scãdalizari potuissent.

4. *Inconstantia.*

An eadem ex causa fuerit inconstans in bo-
no proposito, nunc promittens emẽdationem,
nunc rursus peccans.

5. *Amor sui.*

An se ipsum proposuerit finem actionum
suarum & studiorum, non Deum.

An se plus quàm Deum dilexerit.

6. *Odium Dei.*

An à Deo rebusq. diuinis abhorruerit, ma-
ximè quia turpitudinem & delectationẽ car-
nalem prohibet, quamdiu, aut quoties?

7. *Affe*

7. *Affectus presentis vitæ.*

An ne nimis hanc præsentem vitã amaue-
rit, cogitans se fore contentum nunquam frui
gloria cælesti, modò concederetur semper hic
viuere.

8. *Horror futuri seculi.*

An nimis timuerit mortem, an de ea nun-
quam vel rarò cogitauerit.

An ad eã vitandã vsus sit malis artibus, aut
poti⁹ fiduciã posuerit in medicis, quã in Deo.

An in infirmitate seriò se Deo commenda-
uerit, eam vt admonitionem & stimulum ad
emendationem accipiendo.

An in ea morosus fuerit, aliis molestus,
querulosus, &c.

Quartò, de Inuidia.

Inuidia, est dolor de proximi prosperitate
conceptus, ob amorem propriæ excellentiæ.

Quatuor modis cõtingit tristari de alieno
bono. Primò, si ex eo timemus nocumentum
nobis vel aliis: & hæc tristitia non est inuidia,
sed timor. Secūdò, si doleamus, non quia alius
bonum habet, sed quia nos illò caremus: est q̃.
zelus seu emulatio. Tertiò, si doleamus, aliquẽ
habere bonũ, quo est indignus: est q̃. nemesis
seu indignatio. Quartò, si doleamus de bono
alterius, quia videtur minuere excellentiam
nostram: est q̃. inuidia.

An tristatus fuerit audiens aliquem sibi
æqualem fieri.

An doluerit de emendatione vitæ proximo-
rum suorum: quæ est inuidia fraternæ gra-
tiæ,

tiā, peccatum in spiritum sanctum. quoties?

An doluerit, multos ad Ecclesiam conuer-
ti, saepe confiteri, communicare.

An conatus fuerit imitari peccata aliorū,
vt similiter ditesceret, aut eueheretur. quoties?

An conquestus sit de Deo, qui malis dederit
prosperitatem, & bonos afflixerit. quoties?

De 5. filiabus Inuidia. 1. Susurratio.

AN bonum alterius conatus sit impedire,
occultè abalienando animum amici, &
ex amico reddendo inimicum. quoties?

2. Detractio.

Tribus modis cōtingit detractio. 1. Si intē-
das nocere, & tamē nō noceas: quia auditores
non credūt, aut alia ex causa. 2. Si non intēdas
nocere, & tamē nocēs: vt fit, dū ioco mala ali-
cuius narras. 3. Si intēdas nocere, & nō nocēs.

In his omnibus est peccatū mortale, si no-
cumentum proximi sit notabile, hoc est, si ob
detractiōē tuā negetur proximo bonū nota-
bile corporis, animæ, honoris, diuitiarum, &c.
Itaq. manifestando venialia peccata proximi,
quando adfertur notabile detrimentum, est
mortale peccatum.

3. Exultatio in aduersis.

An gauisus fuerit malis proximi, siue ipse
eorum causa fuerit, siue non fuerit: & multo
magis, si ipse fuerit causa.

4. Dolor in prosperis.

An doluerit deliberato consensu de proxi-
mi commodis.

Sentire eiusmodi dolorem & exultatio-
nem,

nem,

30 CHRISTIANARVM
nem, & non consentire, non est peccatum:

Signum, quod non cōsentias, est: 1, si doleas te ista sentire. 2, si dubites an cōsentias. Quia dubitatio, signum est non esse cōsensum.

5. *Odiū proximi.*

Odiū fertur in personam, sicut invidia in bonum proximi. Is ergo odio habet, qui personam proximi sui detestatur.

6. *Quintū de Ira.*

IRa, est inordinatus appetitus vindictæ. An petierit, ut puniretur, qui id non merebatur.

Aut si merebatur, an desiderauerit maiorem punitionem, quam merebatur.

An voluerit eum punire modo non debito, nempe non per iustitiam aut superiorem, sed per seipsum.

An maiori feruore desiderauerit punitionem, quam par erat.

Huc etiam pertinet impatiētia, quæ est, nolle sustinere, quod debet, aut meretur, à Deo vel ab homine.

Quatuor
sunt gene-
ra hominū
iratorum.

1. Qui citò irascuntur, & cito placantur.
2. Qui tardè irascuntur, & diutius seruant iram.
3. Qui tardè irascuntur, & citò placantur.
4. Qui citò irascuntur, & diutius seruant iram. Hi sunt pessimi.

De

De sex filiabus Irae. 1. Indignatio.

AN ex ira nō dignatus fuerit alteri loqui,
aut eum salutare, aut nominare proprio
nomine, aut aliquo beneuolentiæ signum
exhibere.

2. Tumor mentis.

An diutius iram retinuerit, cogitans mo-
dum & media vindictæ.

3. Clamor.

An ex ira litigando, clamores excitauerit.

4. Blasphemia.

An ex ira iniuriæ verba protulerit in Deū,
aut Sanctos. quoties?

An opere intulerit Deo aut Sãctis iniuriã,
conculcando, frangendo, conspurcando, abii-
ciendo imagines eorum. quoties?

An creaturis irrationalibus maledixerit, vt
pluuiæ, ventis, &c.

5. Contumelia.

An proximo verbis iniuriam aut cõuitium
fecerit.

An opere aliquid egerit, quod famã aut ho-
norẽ proximi læsit, veluti an aliquod signum
dederit, quo vir probus existimari potuisset
potator, scortator, aut simili aliquo peccato
inquinatus.

6. Rixa.

An re ipsa nocuerit, percutiẽdo, lutũ proii-
ciendo, insidiando. quoties?

Sexto, de Gula.

Gula est vitium, quo inclinatur homo ad
comedẽdum aut bibendum inordinatẽ.
Quod fit quinque modis.

1. Prae-

1. *Præueniendo tempus edendi.*

An ne nimis maturè comederit.

An dieb⁹ ieiuniorū vsq. ad vndecimā absti-
nuerit, & à pradio vsq. ad vesperā. quoties nō?

An nimis sæpe in die comederit.

An ante communionē comederit. quoties?

2. *Lautiores cibos querendo.*

An contentus fuerit cibis quibus commu-
niter vtimur.

An potius quæsierit cibos inusitados, ad de-
licias, vt Pangos, &c.

An comederit carnes diebus prohibitis, aut
oua in quadragesima. quoties?

An comederit carnes humanas sciens. quo-
ties?

3. *Delicatus cibos preparando.*

An in cibo sumendo aut potu quæsierit po-
tius gustatum oblectare, quàm necessitati sa-
tisfacere.

An excogitauerit aut inuenerit nouas ar-
tes delectandi gulam nouis mixtionibus aut
condimentis.

4. *In quantitate excedendo.*

An sese inebriauerit. quoties?

An ventrem cibo, vel potu infarciuerit, vt
horis aliquot ineptus esset ad officium suum
præstandum.

An nimio cibo vel potu valetudinem suam
offenderit.

An diebus ieiunij vesperi cibum sumpse-
rit, sub ratione cibi potius, quàm medicine, ne
potus noceat, &c. quoties?

AN

An pridie dierum ieiunij vesperi, aut ipso die ieiunij in prandio, ideo se solito magis repleuerit, vt ieiunij laborem non sentiret.

5. *Auidius sumendo.*

An nimis auidè cibum sumpserit, potissimum si valetudini nocuerit.

De 5. filiabus Gule.

1. *Hebetudo sensus circa intelligentiam.*

AN ex crapula talis fuerit stupiditas in eo, vt confessurus non poterit cōscientiam examinare, orare, necessaria discere, aut retinere, aut vesperi se colligere iturus cubitum.

2. *Inepta letitia.*

An ex Gula sollicitudinem rerū necessariarum deposuerit, non cogitans de precibus horariis persoluendis, lectionibus discendis, aliisque perficiendis, quæ officij erant.

An laruatus incesserit, vestibus muliebribus vsus sit. quoties?

3. *Multiloquium.*

An inter pocula de rebus sacris disputauerit, de rebus aliorum locutus fuerit, principes aut superiores iudicauerit; leuiter promiserit, aliorum sermonem interrupperit.

4. *Scurrilitas.*

An verbis sordidus fuerit, cātica turpia cecinerit, rithmos inhonestos recitauerit.

Huc pertinent turpes contactus, oscula, lustrationes, & similes petulantia.

5. *Immunditia.*

An euomuerit ex ebrietate. quoties?

Huc pertinet nocturnæ pollutiones, & turpia somnia post crapulā aut ebrietatem. Item scandala per aliquod istorum excitata.

©

Septi-

Septimo, de Acedia.

ACedia est tristitia ex eo proueniēs, quōd Deus velit nos esse bonos: ueluti, si doleat quis se esse factum à Deo, ut bene uiuat. Item si doleat, necessario uel eundem esse ad caelum, & ad infernum.

*De 6 filiabus Acedia:**1. Desperatio.*

AN desperarit se posse saluari: quoties? est: quæ peccatum in spiritum sanctum.

An in illa desperatione diu hæserit.

An propter eam aliquid mali commiserit. quid, & quoties?

2. Pusillanimitas.

An propter difficultatem refugerit media se & alios iuandi: ueluti, non orauerit pro gratia impetranda; non studuerit ad alios iuandos; nō usus sit talento suo, ad auxiliū aliorum sibi dato, concionādi, docendi, monendi, &c.

3. Torpor circa præcepta.

An neglexerit aliquid ad salutē necessariū: ut, discere orationem dominicā, symbolum Apostolorum, præcepta decalogi, &c.

Ad has duas filias referuntur 12. alia uitia.

1. Tepiditas, quæ est paruus amor boni.
2. Mollicies, quando statim cedimus duris, ueluti tentationibus.
3. Somnolentia; dum rebus sacris indormimus, non autem fabulis.
4. Dilatio, quando bonum propositum aut opus bonum differimus.
5. Tarditas, quādo lētē agimus negocia Dei.
6. Ne-

6. Negligentia, quando homo non curat quomodo opus suum faciat, dummodo absoluat; vt fit, dum preces nostras percurrimus.
7. Imperseuerantia seu inconstantia, quando opus cœptum non deducimus ad finem.
8. Remissio, quando quotidie quis efficitur deterior, vt qui semel feruide cœperunt, paulatim efficiuntur frigidiores.
9. Inguria, quando quis sibi commissorum curam non habet.
10. Ignauia, cum quis mauult in miseria perseuerare, quam aliquid laboris assumere: potius mendicare, quam laborare: bono aliquo carere, quam scribere.
11. Indeuotio, cum fastidimus spiritualia.
12. Tædium vite, si redeat hominem quod viuat.

4. *Malitia.*

An bona spiritualia, quæ contristant, impugnaverit: vt si dicat Sacerdos aut Religiosus, non esse fructum sibi castitatem.

Aut alius; non esse abstinendum in quadragesima à carnibus.

Hinc fit impugnatio veritatis agnitæ, quæ est peccatum in spiritum sanctum.

Huc etiam pertinent duo alia peccata in spiritum sanctum.

1. Impœnitentia, qua homo non vult dolere de peccatis commissis, etiamsi statuerit ea non amplius committere.
2. Obstinatio, qua statuit commissa peccata repetere;

5. Rancor.

An impugnaverit homines, qui eū ad bonā hortabantur.

An dixerit concionatorem mentiri aut errare. quoties?

6. Euagatio mentis erga illicita.

An se ad illicitas consolationes cōuerterit, aut quæ ipsum non decebant: veluti, an clericus tabernas frequentauerit, aut monachus secularia tractauerit.

An tempus inutiliter triuerit.

An in oratione sciens & volens euagatus fuerit.

Huc pertinet omnis leuitas in gestibus, inquietudo corporis, qua homo nō potest quietus consistere: curiositas, qua inutilia vult scire: garrulitas, instabilitas, cū nunc hoc vult, nunc illud: denique, cordis & sensuum nulla aut parua custodia.

De nouem peccatis alienis.

Iussio, consilium, consensus, palpa recursus,

Participans, mutus, non obstans, non manifestans.

1. Iussione.

An iusserit aliquem mali quippiam facere, aut aliquid quod ad malum ducit.

An aliquem ad huiusmodi coegerit, veluti ad æquales haustus.

Si iussit furtum, tenetur ad restitutionem, (etiam si ipse non fuit particeps factus) nisi alter restitueret.

2. Consilio.

An sciens malum consilium dederit.

An

An ex eius cōsilio aliquid mali sit secutum.

An consiliū dederit in re alicuius momenti, quam non intelligebat, veluti, in consciētiae negociis, dicēs ex ignorantia id nō esse peccatum, quod erat peccatum, aut simile: quoties?

3. *Consensu.*

An eius consensu aliquid mali sit commissum, quod fit variis modis.

1. Si, qui est superior, dat subditis peccandi licentiam.
2. Si tantū est momenti eius persona apud alium, vt eius consensus ad peccatum inducat.
3. Si malum suo nomine commissum approbet.
4. Si multi cōueniant ad magnū damnum inferendum, & singuli tantum parum inferāt, vt cū multi simul intrant vineam, & singuli vnicam vnam carpuūt: singuli enim tunc rei sunt totius damni.
5. Consensu etiam peccant, quibus placent peccata olim ab aliis commissa.

4. *Laudatione seu adulatione.*

An laudauerit peccata aut peccantes.

An auditis detractionibus aut verbis turpibus, riserit.

An aliquem laudē vel vituperio incitarit ad peccandum, vel peccanti animum addiderit, vel post peccatum à pœnitentia retardauerit.

An aliquem promissis induxerit ad malum, ad quantum, & quoties?

An vitia nominibus virtutum, aut virtutes nominibus vitiorum palliauerit.

5. *Defensione, qua malefactoribus patrocinium fertur.*

An peccatorem ad eius auxiliū in domum receperit, veluti hareticum aut fugitiuum. quoties?

An iusticiæ aut superiori, volenti alterum pro meritis castigare, restiterit. quoties?

An impediuerit volentem impedire alterius peccatum.

An aliquem in peccatis defenderit, aut excusauerit, aut ei fauerit.

6. *Participatione.*

Si sit vel socius criminis, vel particeps lucri iniusti.

An usurario dederit mutuum ad vsuras exercendas. quantum, & quoties?

An sine necessitate petierit ab usurario mutuum sub vsura.

An alteri dederit mutuum aut commodatum, ad male agendum. quoties?

An à furibus aut usurariis acceperit, vel emerit, quæ sciebat iniuste ab illis haberi. quæ & quoties? ¶

An beneficiū acceperit per resignationem ab eo, quem sciebat illud simoniace occupare. quamdiu id seruauerit?

An habitauerit in domo usurarij, cum in peccatis iuuans. quamdiu?

An lucrum ex aliena turpitudine parauerit.

7. *Tacendo.*

An peccata suorum subditorū, aut sibi commissorum non reprehenderit.

An

An cū verisimiliter sciret peccantem cessaturum à peccatis per eius admonitionem, omiserit admonitionem.

Si est sacerdos, confessarius, aut concionator, an vitia omiserit reprehendere.

An sibi commissos non docuerit, quæ ad salutem sunt necessaria: vt orationem dominicam, salutationem angelicam, symbolū Apostolorum, decem præcepta.

Qui aliū de sacro fonte suscepit, an curam habuerit, vt is, quem suscepit, prædicta sciret.

8. *Non obstando seu impediendo factis.*

An subditos suos nō castigauerit, vt par erat.

An cū posset, alterius peccatum non impediuerit.

An is, qui est superior, non condiderit bonas leges, vel ordinationes ad subditos suos in officio conseruandos.

9. *Non manifestando peccata.*

An nō detulerit ad superiorem, vel ad eum, quem purabat posse emendare peccatum alterius.

An rogatus à iudice de alterius furto, negauerit se scire, quod tamen nouerat, quo mendacio alter careat re sibi ablata. Hic enim non solum est peccatum mortale, sed etiam obligatio ad restituendum damnum, quod alter ex eius mendacio accepit.

De circumstantiis peccatorum.

Non est satis cōfiteri peccata, nisi etiam addantur circumstantiæ, quæ peccatum augent vel minuunt.

Circum- stantia sunt:	Locus: sacer an prophanus.
	Tempus: dies festus, dominicus an prophanus.
	Persona: Ecclesiastica, religiosa an secularis.
	Conditio: superior an subditus, an in dignitate.
	Socij: an cum patre, consanguineo; cum multis, an paucis.
	Finis: qua intentione fecerit.

Hæ circumstantiæ, i. aliquando faciunt, vt id quod veniale peccatū erat, sit mortale: sicut, auferre alicui calamū ea intētionē, vt Deum blasphemet.

2. Aliquando mutant speciē peccati: vt fornicatio commissa cum coniugata, est adulterium: cum consanguinea, est incestus. Furtum commissum in templo, est sacrilegium.

3. Aliquando multiplicant peccata: vt, qui post vōtum castitatis committit fornicationem, fornicatur, & violat vōtū. Qui comedit carnes die Veneris, in quadagesima. Qui iuravit aut vouit non peierare, & tamen peierat.

4. Aliquando inducunt excommunicationem: vt, percutere clericos.

5. Aliquando non mutant quidem peccati speciem, sed grauius reddunt: peius enim est peierare diebus sacris, quam prophanis. & vt D. Bernardus ait: Inter seculares, nugæ sunt nugæ: in ore sacerdotis, blasphemix.

*Lib. 2. de
consid.*